

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 12 kor.
Fél évre . . . 6 „
Negyed évre . . . 3 „
Egy szám ára 20 fill.

Hirdetések

és nyiltéri közlemények
jutányosan közöltetnek.

VÉGVIDÉK

Politikai hetilap.

Szerkesztőség

és
kiadóhivatal

Gromon-utca 2. sz. a.

Wittigschlager K. czégnél

→*←

Közlemények, előfizetési és
hirdetési díjak, úgy a lap
szétküldésére vonatkozó
panaszok a kiadóhivatalba
küldendők.

Megjelenik:

minden vasárnap reggel.

Felelős szerkesztő:

Feymann Gyula

ügyvéd.

Hirdetések

Wittigschlager K. könyvkereskedésében is felvételnek
Gromon-utca 2. szám.

A városok szerepe.

Ne tessék mosolyogni. Mi nem törődünk a közönnnyel, mely a magyar városok szerepéről hirdetett elveinket sújtja. Rendíthetetlenül kitartunk és szent meggyőződéssel hirdetjük, minden alkalmat megragadva igyekszünk népszerűvé tenni azt a gondolatot, hogy a magyar nemzet csak úgy válhatik erőssé, gazdasági élete és kulturája csak úgy fejlődhetik tökéletessé, ha államéletünknek és társadalmunknak minden tényezője elsőrangú föladatnak és kötelességnek tekinti, hogy a magyar városok anyagi és erkölcsi erőit izmosítsa, gazdagítsa.

Fájdalom, ez a gondolat ithon a magyar városok akaratában és fejlődési folyamatában tud a legkevésbé gyökeret verni. Államférfiak vallják, a kormányhatalom legilletékesebb faktoraik hirdetnek, csak éppen maguk a városok nem akarják elhinni, tamáskodnak, mosolyognak és egy szalmát keresztbe tenni nem hajlandók azért, hogy ez a gondolat érvényesüljön. Különösen a városi hatóságok azok, melyek a sajtóban megnyilatkozó ily irányú törekvéseket lemosolyogják. Azt hiszik, nem kötelességük tullepni a léniázott közigazgatás határait. Azt hiszik, hogy ha a kormányhatalom nagygyá és virágzóvá akarja fejleszteni az ő városukat, majd szól, majd intézkedik, majd parancsol és ők akkor majd végrehajtják a rendeletet. És elfelejtik, hogy a kormány akármilyen hatalmas is, nem foglalkozhatik a városok politikájával, ám ha volna valamelyik magyar városnak fejlődési politikája, azt támogatni, azt segíteni a legnagyobb készséggel volna hajlandó.

Persze a magyar városok vezetői azt hiszik, hogy a városfejlesztés politikája annyiból áll csupán, hogy kérünk katonaságot és kérünk iskolát, kérünk gyárat, kérünk hivatalnokokat, akik itt fogyaszt-

nak. Ez a sablon és ettől eltérni sehohsem akarnak, sehohsem tudnak. Alkotni nem mer, nem bátorodik a magyar városok hatósága, mert érzi gyöngeségét, fél, hiszen az önkormányzati szabadság örökösen sakkban tartja, a falhoz szorítja, lekötö, megbénítja, dologtalanná és fondorkodóvá teszi. Sohasem tudja, hogy amit ő akar, kinek van joga azt végérvényesen jóváhagyni, sohasem tudja, hogy az ő becsületes szándékára ki fogja rásütöni a becstelenség bélyegét.

A magyar közigazgatási életben legjobb és legkényelmesebb semmit sem csinálni. Aki ezt az elvet követi és egy kis szerencséje van, föltétlenül boldogul. Ha nincs szerencséje és a rokonai nem elég befolyásosak, akkor a legrosszabb esetben is csak hanyag lehet. Ellenben, aki dolgozik, annak a munkájában hibát találunk és jaj ő neki szegénynek, ha nem elég erősek a barátai.

És mégis még ezen szomorú viszonyok között is cselekedni kell a városokért, erre serkent mindnyájunkat a Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter vaczi beszéde, melyben ezeket mondja a magyar városokról:

Szilárd meggyőződésem, hogy a magyar állam magyar jellegének megőrzése az egész vonalon éppen a városok föladata. Csak az a nemzet tesz számot a nagyvilágban, melynek nagy virágzó városai vannak. Így volt ez régen a klasszikus Görögországban és a római birodalomban, így van Franciaországban, Angol- és Németországban. Utazásaim alkalmával mindenkor kereső érzés fogott el, mikor láttam, hogy fél órára terjedő távolságokban, nagy városok közelében, virágzó egyéb városok egymásután következnek.

Nekünk is a legkomolyabban és minden eszközzel kell arra törekednünk, még pedig a politika minden ágában, a vidéki

városok gazdasági fölvirágzását és kulturáját egyaránt szélesíteni és mélyíteni.

Hogy a városi élet alapföltétele az ipar és kereskedelem: az oly természetes, hogy erről már nem is lehet beszélni. Fájdalom, nálunk még ez az alapföltétel is sok kívánivalót hagy, pedig az igazán virágzó városi életéről csak ott lehet beszélni, hol a tudomány, a művészet, a haladás, az erkölcsi és szellemi javak nemes érzelmek, ezek iránt élénk érdeklődés és fogékonyság töltik el a polgárságot s a nagy szellemi javak; a művészet és a tudomány kérdéseit foglalkoztatják az elméket. Csak így lehet elérni, hogy a politika sivár küzdelmeinek ellentétei nem uralkodnak a társadalmi életben. Csak így van közös tér, amelyen a kiélesedett politikai ellentétek elsimulnak és egy közös érdekkör, a tudomány, a művészet és az emberszeretet, a humanizmus intézményei és eszméi emelik azt magasabb harmóniára.

Minden város élete, reális voltának belső tartalma, eme nemesebb ideális törekvés kell, hogy legyen.

A magyar hegemoniát a magyar kultúra ily emelkedett szellemével fogja biztosítani az ország minden egyes városa — és ekkor fog bekövetkezni az, hogy kulturájának fölnyéhez nem érhet föl semmi támadás, semmi gáncs.

Egytől óvja meg az Isten a magyar városi életet és ez a felekezeti, a vallás-villongás.

Alkotmányunk alaptörvényeit, melyek a nemzetnek örök dicsőségét képezik, tiszteletben kell tartania mindenkinek és a hazafiui egyetértés által megszentelt békében kell élniök az összes felekezeteknek.

Nincs a vizálya semmi szükségünk. Arra van szükségünk, hogy e haza lakos-sága hűen kövesse, mindenki a maga hite szerint, vallási meggyőződését. Arra van

TÁRCZA

A baba halála.

Ij. Papik Miksa.

A baba nem volt valami cseppvel kitémőtt viaszfeji szörnyeteg, a milyent tízennégy krajezáért lehet kapni a bazároknak, hanem huszártiszthelyettes.

Mikor letette a tisztvizsgát, felvarrták gallérjára az aranystráfort meg a csilagot is, és elhelyezték egy fővárosi ezredhez. A kapitány mosolyogva nézte a jelentkező kadétot, s mikor az eltávozott így szólt a vele lévő főhadnagynak:

„Meglátjuk milyen legény ez a kis leányarcú kadétocka: igazi baba!” Innen aztán rajta maradt a név. A közlegények is csak úgy ismerték. Egy ujonccsal meg is történt, hogy mikor a főhadnagyról küldte, jelentette nagy keményen, hogy a tiszthelyettes ur „Baba” kéri a főhadnagyrat, legyen szives átfáradni hozzá. Különben a kapitány szavaira visszatérve a baba megmutatta, hogy ő igen is finom legény. A lovat úgy megülte, mintha hozzá let volna nőve, vezényelni pedig úgy vezényelt, hogy maga a százados ur sem különben. Szerette is a babát mindenki. De azért ő mindig szomorú maradt. Ha faggatták, nem felelt semmit. Mulatozni sem igen járt, csak ha már el nem kerülhetette, de kedélye nem derült fel akkor sem. Ha cigánynyal mulattak, elhúzatta azt a szomorú nótát. „Felednélek”. Erről aztán rájöttek a barátai, arra, hogy a baba szerelmes, iszonyatos módon szerelmes valakibe. Ő ugyan tagadta, ellent mondott, de a véletlen később bizonyította a valót. Ez a véletlen a szegény baba életébe került.

Szathmáry főhadnagy úr vigan fütüürészve haladt az utcán, s más dolog hiányában lovagló pálcájával veregette a házat falát. Egyszerre csak gondolt valamit sarkon fordult és elment a babához. Amint belépett, az megzavarodva fordított az előtte fekvő könyben

vagy száz levelet, aztán elpirulva sietett üdvözölni a főhadnagyt.

„Na, most megcsiptelek! Mivel foglalkoztál! He?”

„Olvastam a harcászatot!” mentegette magát zavartan a kadét!

„Eh! Lári fári! Hiszen nem is a harcászatot van előttem! Hisszen ez „Világtörténelem” szolt kezébe véve a könyvet, mit a kadét minden áron meg akart akadályozni. A huza vonának az lett vége, hogy a könyvből egy kis arckép hullott a földre. A főhadnagy hirtelen megkapta. Egyszerű, fekete ruhába öltözött leányt ábrázolt a kép, de a főhadnagy szakértő szemekkel azonnal konstata, hogy öregebb mint a baba. Rá is mordult:

„Aztán ezután bolondulsz? Hiszen anyád lehetne (ez ugyan isszonyú hyperbola volt, de a főhadnagy meg szokta azt engedni magának.) Meg vagy te végkép veszekedve?”

Állj ki a sarokra, mikor a polgári iskolából jönnek a leányok, ott válogass, szépet, hiszen ez nem is szép, valódi falusi liba! Azzal odadobta a képet, mely azonban az asztal helyett szépen a földre esett. A kadét isszonyúan elkekeredett, hogy valaki sértgetni meri azt a leányt, akit ő olyan nagyon szeret, akiért föladóná az életét.

„Talán sziveskednél kiméletesebben bánni más dolgaival! Sajátodat nem bánom, ha a szemétre is dobod!” A főhadnagy megsértődött, jó szívú, de egy kissé nyers és hevesember volt.

És mit mondanál, ha azt felelném, hogy ez sem való máshová?! A kadét elápadt. Torkát összeszorította valami úgy, hogy alig tudott szóhoz jutni. Midőn erőt vett magán, összeszorított ököllel, villogó szemekkel lépett a főhadnagy elé, s rekedt hangon felelt a kérdésére:

„Gazember!” Azzal hátat fordítva a kövé meredt Szathmárynak felkötötte kardját, s sapkáját szemére vágva, eltávozott.

A segédek szokás szerint megkísérelték a kibékítést, de eredménytelenül. Aki a két ellenfelet látta,

meggyőződhetett róla, hogy a baba aligha vágja meg azt a hatalmas főhadnagyt, aki egyike az ezred legjobb vívóinak. És mégis, amint összezsaptak, a baba kardja hirtelen villanással mély barázdát szántott a főhadnagy arcán. Azontúl nem támadott soha. Védte magát, de csak úgy, mint aki nagyon kevésre becsüli az életet, s a kinek nagyon mindegy, hogy ma vagy holnap lépi át az örökkévalóság küszöbét. Egyik segéde rákiáltott:

„Támadj te is!”

„Minek?” A főhadnagy ebben a pillanatban egy tiszta primet adott a babának, kinek egész testét előntötte a vér. Összeesett, s midőn Szathmáry megilletdve nyújtott neki kezét, ráemelve nagy fénytelen szeméit alig hallhatóan rebegte:

„Köszönöm!”

* * *

A baba hallgatagon fekszik ágyán. Szemei ott révedeznek a ablaka előtt álló akáczfán, és arra gondol, hogy mire annak az utolsó levele lehullik, eltávozik ő is. Azután feltűnik előtte egy kis falusi házascska fehér zsalukáterekkel, turbékoló galambokkal. A galamboknak egy fekete hajú leányka szórja a kukoriczát. A baba szemei nedvesek lesznek. Milyen boldog lenne ő, ha az a két galambbetető kéz rakná fejére a jeges borogatást. Hogy meggyógyulna ő attól, de így minek?

„Főhadnagy úr!” Szathmáry, mert ő ápolta, oda sietett, s gyöngéden kérdezte:

„Akarsz valamit?” A kadét megfogta kezét:

„Ird meg neki, hogy az ő nevével haltam meg, az volt a halotti imádságom. Ird meg neki, hogy legyen boldog, nagyon boldog. . . . Elhalt a szó, lezárodtak a szemek, az akáczfáról akkor hullott le az utolsó levél.

Az pedig, a kinek a neve a kadét végsőhája volt, éppen akkor nyújtotta kezét egy gazdag disznókereskedőnek, hogy ráhúzza a karikagyűrűt.

szükségünk, hogy a vallásosságot emeljük, de attól, hogy vallásközi harcok duljanak, mentse meg Isten hazánkat.

Ha ilyen baj fenyegetne bennünket, ez ellen folyamodjunk egy jó panaceaéhoz és ez az, hogy ragaszkodjunk mindenki a maga vallásához, de ne egymás ellen, hanem a közös ellenség ellen küzdjön teljes erővel minden vallás.

Van ilyen közös ellenség, amely ellen egyetértően küzdhet minden vallás és ez a ledér cinizmus, az államforogató anarkista tanok, melyekkel fájdalom hazánkban is találkozunk.

Ez a közös terület, amelyen a szükség szerint és valláskülönbőség nélkül találkozunk és küzdenünk kell mindannyiunknak.

Ha ilyen magasabb kulturával lesz városaink élete betöltve, akkor az ország nagy jövője biztosítva, missziója betöltve lesz.

Iparosaink bajai.

Iparosaink minden évben egyszer össze szoktak jönni, hogy elpanaszolják bajukat és azok orvoslásáról tanácskoznak. Nem kongresszust játszani gyűlnek egybe, hanem, fájdalom, nagyon is komoly, aggasztó ügyek alapos megbeszélése alkotja főfeladatukat. Helyén való is ez, mert a válságok egész sora fenyegeti őket.

A zenge ifjkorát élő iparunk tesped, sorvad, rabbilincsen sanylik, a kormány gyér támogatásán kívül nincs, aki felsegítse, közönség meg nem igen akar hozzászokni s legfeljebb egy aranymondással, hogy: „Pártoljuk a honi ipart!” tesz eleget ez irányban hazafias felbuzdulásának, de jó magunk nem igen támogatjuk agyonsanyargatott, csenevész iparunkat. S mennyi rákfene keseríti meg iparunk életét. Szerencsétlen törvények gátolják erőteljes, hatalmas kibontakozását, lelkiismeretlen széd-ügők tisztességtelen versenyyel tönkretesznek hírnevét; könnyelmű adósok megfosztják az iparosokat verejtékes munkájuk utalmától s mindezeket a szerencsétlenségeket betetézi az osztrák sógor, aki közösen tartván iparunkkal vámot, éléskodik rajta és vérét veszi. Iparunknak ez fojtja vissza lélekzetét; ez teszi lehetetlenné önállóságát, a magyar viszonyokhoz való alkalmazhatóságát, az egészséges vérkeringést és megvonja tőle a nagy forgalomból származó előnyöket.

Bús és elszomorító képét nyújtja a nagyváradi gyűlés iparunk mai helyzetének. Az iparosok kisebb-nagyobb bajai mind háttérbe szorulnak ama nagy kérdés mellett, vajjon lesz-e önálló vámterületünk? Lesz-e valahára, annyi válságos év után, szabad útja az előrehaladásban s nem fogja-e tovább is zaklatni az osztrák invázió, melynek csak az önálló vámterülettel járó magyar vámtarifa szeghetné útját?

Az iparosok boldogulásától függ nagy részben középosztályunk sorsa. Régen felpanaszoljuk már, hogy nincsen életerős középosztályunk, pedig a középosztály az ország testének ügyszólván dereka; az erős középosztály legbiztosabb támasza az államnak. Rámutatathatunk külföldi példákra, különösen a francziára, hol az állam hatalmasságát első sorban jól szituált középosztályának köszönheti.

Az iparosgyűlés az önálló vámterületet és ezzel önálló gazdasági berendezésünk mielőbbi létesítését elengedhetetlen és legsürgősebb nemzeti követelménynek tartja és így értelemben felterjesztést is intézett a kormányhoz, melynek egyik képviselője a nagygyűlésen résztvett.

Ez a szomorú helyzet hozta össze már számos város iparosait tanácskozára. Mindenütt az önálló vámterület behozatalának módozatairól tanácskoztak és általánosan elhatározták, hogy kérelemmel fordulnak a törvényhozáshoz az önálló vámterület létesítéséért.

Sajnos iparosaink e kívánsága, mely egyúttal mindannyiunk kívánsága rövid időn belül alig fog teljesülni s iparunk kénytelen lesz a közös vámterület kibővített keretén belül keresni boldogulását. De még a vámterület közösségének fentartása mellett is gondoskodni kell iparunkról. Ebben az esetben, amellyel, hogy törvényhozásunk mielőbb módosítaná törvényeinket és mindenféle megkönnyítésekkel segítene az ipar kétségbeesett helyzetén, mindenekelőtt a hazafias közönségnek kellene felkarolni iparunk ügyét s nem annyira hangoztatni a jelszavunkat, hanem könyörtelenül és irgalmatlanul visszavetni minden nélkülözhető külföldi gyártmányt és iparcikket s csak hazait vásárolni.

Hazánkat, önmagunkat segítjük, ha véreinket támogatjuk s sokszor selejtes külföldi holmi helyett megvesszük iparosaink idehaza készült értékesebb cikkeit. — Aki hazáját szereti üzenjen háborút minden külföldi cikkeknek.

Az állami tanítók mozgalmá.

Az áll. tanítók fizetésének rendezéséről kiszivárgott tervek vérlázítók.

Az a merénylet, mely a tervezetben úgy a tanító-ság megélhetése, mint állásuk erkölcsi tekintélye ellen foglaltatik, végre megmozdította a tanító-ságot is.

A pancsovai áll. tanítók okt. 30-án értekezletet tartottak, melyben ügyük méltányos rendezése érde-

kében országos mozgalom indítását mondták ki és a következő felhívást bocsájtották ki:

Felhívás az összes állami elemi tanítókhöz! Kartársak!

Az állami tisztviselők fizetés-rendezésének tizenkétedik órájában meggyőződünk arról, hogy az állami tanítóknak a fizetési fokozatokba ígért beosztása elmarad.

A mellőzéshez szokott áll. tanító-ság különben sem túlvérmes reményeire a Néptanítók Lapja ráborította a szemfedőt.

A pénzügyminiszter által az áll. tanítói személyzetnek kilátásba helyezett fizetési csoportokkal kapcsolatos korpótlék rendszer — a napi lapokban közölt fizetésünket rendező tervezet szerint, — szintén csak üres ígéretnek látszik.

Fizetésünknek a közölt terv szerint való rendezése esetében egy újabb emberöltőre koldustarisznyát kapnánk a nyakunkba.

Az áll. tisztviselők fizetésének emelése azért vált szükségessé, mert jelenlegi illetményeik elégtelennek a megélhetésre.

Az áll. tanítóknak pedig még azt a fizetést sem akarják megadni, mely a legkisebb kvalifikációjú áll. tisztviselők megjavítandó illetményeivel egyenértékű.

Az anyagi sérelemhez járul azonban még a tanítói állás tekintélyének hallatlan arculcsapása azáltal, hogy, a csak oklevéllel elfoglalható tanítói állás, az igazolványos altisztek vagy a középiskola 4 osztályát végzettek által betöltött tisztviselői állásnál ismét kevesebbre becsültetik.

Anyagi érdekeink és erkölcsi tekintélyünk ilyen méltánytalan megsértését nem tűrhetjük tovább is tétlenül.

Kartársak!

Emeljük fel tiltakozó szavunkat. Indítsunk országos mozgalmat.

E czélból mi, a határ szélen működő pancsovai áll. tanítók megragadjuk a kezdeményezést és meghívjuk az ország összes áll. elemi iskolák tanító-ságát a november hó 10-én délelőtt 9 órakor Budapesten a „Tanítók Otthonában“ (VIII. József-körút 8. sz.) tartandó országos gyűlésre.

A gyűlés előestéjén, november 9-én este 9 órakor ugyanott előértekezlet lesz.

Czélunk: az állami tanítók fizetésének méltányos emelése és a tanítói állás tekintélyének megóvása érdekében illetékes helyen a szükséges lépéseket megtenni.

Ezt azonban csak úgy érhetjük el, ha egy mindnyájéért és mindnyáján egyért, sorompóba lépünk.

Gyertek hát kartársak! Sokan, mindnyájan jöjjetek, mutassuk meg, hogy állásunk értékének teljes tudatával birunk.

A pancsovai áll. el. iskolák tanítói.

H I R E K.

— **A sírok ünnepe.** Borult idő, hűvös őszi szél emlékeztet ma halottak napján: hogy porból vagyunk és porrá leszünk. A természet is gyászba öltözött. A zörgő tarlóról, a megsárgult avarból mintha panaszos hang sirása zokogna füleinkbe. És mi áhítatos szívvel, könyes szemekkel zárandokolunk a sírok szomorúságos, virág és koszoru díszben pompázó csendes világába. — Memento mori. És kigyuladnak a hoppad hantok fölött a kegyelet mécei. Drága halottaink reátok emlékeztünk.

— **Főigazgatói látogatás.** A szegedi tankerület tudos főigazgatója Platz Bonifác a múlt hétfőn városunkba érkezett s három napon át behatóan vizsgálta a helybeli áll. főgymnasiumot. Minden osztályban többször is megjelent végig hallgatva az előadást illetve a tanulók feleleteit. A tanári karral tartott értekezleten a tapasztalt eredmény fölött teljes elismerésének meleg szavakban adott kifejezést. A főigazgató esütörtökön délután elutazott.

— **Katonai előléptetések.** Búrget Lajos honvédszázados, a helybeli zászlóalj közszeretetének örvendő parancsnoka őrnaggyá lépett elő. Ugyancsak a helybeli honvédszázalaj két tiszthelyettese Bartóffy Miklós és Kósa Ernő hadnagyok lettek. Szívvel gratulálunk.

— **Tanítók gyűlése.** A pancsovai tanítói-fiókegyelet őszi közgyűlését november 6-án tartja Pancsován. (Az áll. tanítók ez uton is kéretnek, hogy nov. 6-án lehetőleg, reggeli 8 órakor a róm.-kath. templom melletti áll. iskolában mindannyian megjelenjenek. Fontos megbeszélés a fizetés rendezés tárgyában).

— **Városi közgyűlés.** Az okt. 31-én megkezdett városi közgyűlésen tapasztalt bőbeszédűség talán egy újabb jobb kornak, előhírnöke. A nem nagy számban megjelent városatyák élénk érdeklődést tanúsítottak a város ügyei iránt.

Sok üdvös és hasznos indítvány hangzott el, voltak felületes és kifelé hatást hajhászó beszédek is, de mind ezekre — miután a közgyűlés folytatása hettőre halasztottat majd jövő számunkban térünk vissza.

A pénteki közgyűlésen tárgyalt ügyekről a következőkben számolunk be.

A közgyűlést Zákó Milán főispán nyitotta meg d. e. 9 órakor.

1. Polgármesteri jelentés a városi hatóság szeptember havi állapotáról. — A jelentés tudomásul vétetett. A város csatornázási és vízvezetési tervei megszüretendő a miniszteriunnál; a vízarádás esetében megteendő intézkedésekről javaslat teendő a decemberi közgyűlésnek.

2. Arad város megkeresése az 1877. évi XX. t.-cz. 291. §-ának és 1886. évi XXII. t.-cz. 121. §-módosítása iránt az országgyűlés képviselőházához intézett feliratának támogatása iránt. — A törvényhatósági bizottsági tagok felelőségét illetőleg hasonló felirat intéztetik a képviselőházhoz.

3. Csanád vármegye közönségének átirata a közgazdasági előadók intézményének tágasabb alapon leendő rendszeresítése ügyében. — Hasonló felterjesztés teendő.

4. Udvarhely vármegyének körlevele az elemi csapások által okozott károk következtében igényelhető adó elengedése kiterjesztése és az 1883. évi XXXIV. t.-cz. 50. §-ának részbeni módosítása tárgyában. — Pártolólág hasonló felterjesztés intéztetik.

5. Tolna vármegye közönségének átirata a Szerbiával kötött kereskedelmi szerződés felmondása tárgyában. — Tudomásul szolgál.

6. A veresezen 1902 évi szeptember hó 28-án megtartott népgyűlés intézőségének megkeresése az olasz borvám ügyében intézett felirat pártolása iránt. — A felirat támogatatik.

7. Az 1903. évi virilis névjegyzék bemutatása. — Levétetett a napirendről.

8. Gazdasági ismétlő iskola s ezzel együtt mintagazdaság felállítása iránt előterjesztés. — Elfogadott, de a decemberi közgyűlésen újból fog tárgyalatni.

9. A tisztviselők fizetés rendezése. — Levétetett a napirendről.

10. A város háztartási, kövezési, szegény, temespart építési és a tisztviselői nyugdíj alap 1903. évi költségvetések. — A részletes tárgyalás alapjául elfogadtatott.

Este 7 órakor elnököl főispán 5 perczre fel-függesztette a közgyűlést.

A szünet után Mattanovich Adolf polgármester nyitotta meg a közgyűlést, mely a kettős-ünnepre való tekintettel a folytatást hettőre, november 3-ára d. e. 9 órára halasztotta.

— **Eljegyzés.** Dr. Zirkovszky István antalfalvai ügyvéd eljegyezte Rekvényi Inna urhölgyet Bács-Topolnyáról.

— **Fevonult.** Roth Ferencz városi tanácsnok, árvaszéki elnök a holnapi nappal átvészi hivatala vezetését.

— **Jóteknyczélú előadás.** A pancsovai róm. kath. nőegylet a jövő szombaton, november 8-án a „Trombitás“ nagytermében rendezendő jóteknyczélú estélye minden ízében sikerültnek ígérkezik. A mulatság iránt általános az érdeklődés és minden jel arra mutat, hogy városunk előkelő társadalma, mint a multban, úgy ez alkalommal is találkát ad egymásnak a humanizmus szolgálatában rendezett estélyen. A rendező egyesület a következő meghívót bocsájtotta ki: A „Pancsovai róm. kath. Nőegylet“ 1902. évi november hó 8-án szombaton a „Trombita“ szálló nagytermében jóteknyczélú előadást rendez, melyre a nagyérdemű közönséget tisztelettel meghívja. Színe kerül magyar előadásban: 1. „Egy Baleset.“ Dialog, írta Gabányi. Személyek: Margit, Weifert Gabi urhölgy. Gyula, Sikorszky Sándor ur. — 2. Magyar népdalok. Éneklő: Murgu Ibolyka urhölgy, Mojsze nemzeti zenekara kíséretével. — 3. Német előadásban: „A férj az ajtó előtt.“ Vig operette 1 felvonásban. Szövegét írta Treumann Károly. Zenéjét szerze: Offenbach J. — Rendező: Horner Antal karmester ur. A zenét a felhártemplomi cs. és kir. 101. gyalogezred zenekara szolgáltatja. Személyek: Nemes Mehlmayer, ügyész; Zimmerer Márton ur. Adél, felesége; Scherter Hermin urhölgy. Zsuzsi, fiatal özvegy; Ziffermayer Ida urnő. Breitenfeld Celestin fiatal zeneszerző; Mergel Richard ur. Kéményseprő: Rauschan István ur. A történet színhelye: Bécs. Az előadást táncz követi. Helyárak: Az első 5 sor 3 kor., a következő 6 sor 2 kor., a többi sor 1 kor. 60 fill., állóhely 1 kor. Jegyek előre válthatók Wittgischlager Károly ur könyvkereskedésében, este pedig a pénztárnál. Pénztárnyitás 7 órakor. Kezdeté pont 8 órakor.

— **A tűzértség Pancsován.** A jövő év márczius havában Temesvárról ide áthelyezendő 20. hadosztály tűzértség elhelyezése tárgyában a mult szerdán a vegyes helyi bizottság helyszíni tárgyalást tartott. A bizottság tagja voltak Mattanovich Adolf polgármester, Jovanovics Sándor tanácsnok, Matics Milivoj s mérnök a város részéről; a katonaság részéről: Raschbach János őrnagy az ide helyezendő 20. tűzérzredben, Wachenhusen Gusztáv hadbiztos, lovag Aigner Tivadar őrnagy, Jeuniker Antal százados, Szent-Istvány Béla katonai építész mérnök és dr. Herbacek Zsigmund ezredorvos. A tárgyalás czélja az volt, hogy az ide jövő tűzérzred azon legényeisé számára, mely a meglevő katonai kinestári épületekben el nem helyezhető, megfelelő fővő helyek kipuhatolása. A vegyes bizottság megállapodásáról jelentés ment fel a hadügyminiszterhez, ki ez ügyben végleg dönteni fog.

— **A város köszönete.** A város közgyűlése pénteken a polgármesteri jelentés kapcsán jegyzőkönyvi közönetet szavazott bayersheimi Schwitzer Lajos hadtestparancsnoknak a város érdekei iránt állandóan tanúsított jóindulatáért.

— **Küldöttség Budapestre.** A téli kikötő két év óta huzodó ügyében a város közgyűlése Graff Gusztáv b. tag indítványára küldöttséget meneszt a kereskedelmügyi miniszterhez, kérve a kedvező elintézését. A küldöttség e hét folyamán utazik Buda-

pestre Z á k ó Milán főispán vezetése alatt. A küldöttség tagjai Mattanovich Adolf polgármester, Pavlovics György főmérnök. Graff J. Pál és dr. Lazárovics György bizottsági tagok.

— **Zeneiskola Pancsován.** A kevésbé tehetőszülők, kik gyermekeiknek hacsak némi zenei kiképzetést is adtak — régen erzik hiányát egy rendszeresen vezetett zeneiskolának. Ezen hiányon segítő az előnyösen ismert zenetanító, Szűcs Ferencz hatóságilag engedélyezett zeneiskolát nyitott a Báthory utcazi Fridl-féle házban. A kiváló zenepedagógus vállalatát a szülők pártoló figyelmébe ajánljuk.

— **Munkát talál a ki keres a pancsova-kubini ármentesítő társulatnál.** Nevezett társulat ugyanis mélyített belvizárait. Jelenleg Sándoregyháza és Stárcsova között folyik a munka. A földmunkálatokért fizetnek köbméterenkint 2 méter mélységig 30 fillért, 2-5 m. mélységig 32 f. 3 m. mélységig 34 f. 3 méteren túl 36 f. Munkások jelentkezhetnek a helyszínen a felügyelőnél vagy a társulat igazgatóságánál Pancsován.

— **Elfogott pénzhamisítók.** A délvídeken hosszabb idő óta úzi mestersegét egy pénzhamisító banda. Elfogtak itt is ott is egy-egy gyanús alakot, de a tulajdonképeni kútforrásra nem sikerült ráakadni. A napokban azonban Versecz tevékeny főkapitánya, Szekeres Zoltán kitűnő fogást csinált, melylyel a banda feje került lépre; Szekeres főkapitány ugyanis hosszabb ideig figyelemmel kísérte a néhány éve a börtönből visszakerült Weisz Jánost, ki pénzhamisítás végett már el volt ítélve — és miután kétségtelen bizonyítékai voltak — a mult kedden éjjel megfigyeltette a gyanúsított Weisz lakását és a hajnali órákban házkutatást tartott még pedig meglepő eredménnyel. Weisz felesége a zavar első pillanatában egy csomagot akart eltüntetni, melyet elvettek és találtak benne kitűnően sikerült 32 drb. hamis huszkoronás bankót; Weisz ellenállás nélkül megadta magát és az ágyból különböző chlichét és rézlemezeket vett elő, kérve hogy ne kutassanak tovább. A kutató rendőrség azonban a ház egyik szobájában valóságos műhelyt fedezett fel. Ott találtak két nagyobb és egy kisebb sajtót, kitűnő rajzokat szerb 10 dinárosokról és a hamisításhoz szükséges eszközöket. A Weisz párt letartoztatta az eljáró főkapitány. A nap folyamán aztán még több Weisz felkeresni akaró egyént — valószínűleg czinkostársakat — fogtak el. A vizsgálat az egész délvídekre terjed ki mert Weisz egy jól szervezett messze elágazó bandának a feje. A siker érdeme mindenesetre Szekeres Zoltán főkapitány-é, ki hosszú időn át egyetlen rendőrral kísérte figyelemmel a banda működését, míg biztos nem volt.

— **Bő szüret** A gazdasági egyesületnek 281 hl. bora termelt az idén, tehát majdnem háromszor anyi, mint tavaly. Az eladás é hó közepe táján lesz. Figyelmeztetjük a vendéglősöket s mindazokat, kik jó, tiszta bort akarnak venni, ne mulasszák el az egyesülethez fordulni, sőt erre való jogukat Wittigschlager Lajosnál, az egyesület pénztárosánál elő is jegyeztethetik.

— **Látványosság.** Gierke kinematographja valóságos látványosság. A mozgó képek életnagyságúak és tiszták. Különösen érdekes a mai vasárnapi műsor. Látható lesz egy rablógylókosság és annak bűnhődése 6 képben. Holnap hetfőn búcsu előadás. Gierke megérdemli a közönség pártolását.

— **Közlemény.** A Pancsován állomásozó honvéd zlj. részére 1903. évben szükséges élelmi czikkek szállításának biztosítására folyó évi november hó 14-én d. u. 2 órakor a honvéd laktanya 22. számú helyiségében bizottsági tárgyalás fog tartatni. A kiadott hirdmények szerinti szükséglet, marhabús, zsír, liszt, burgonya, tarhonya, paprika, só, borsó, lenese stb. Ezen czikkek szállítására vonatkozó és egyes vállalkozók által benyújtandó ajánlatok mintája, továbbá a szállítási feltételek felől tájékozást a zlj. közérkezési bizottsága ad.

— **Razzia.** A rendőrség a mult héten is hajszát rendezett az elszaporodó csavargók el. Ez alkalommal ismét 25 foglalkozás nélküli egyént kísértek be, kik közül 23-mat eltoloncoltak.

— **A golya . . . a golya!** Jaj be furesán szól a nóta róla . . . Biz az furesán szól. De még sokkal furesában az adjutánsáról, a jó bába-néniről. A belügyminiszter szigorú rendeletet adott ki, a melyben sok mindenféléről rendelkezik. Így például elrendeli, hogy a bába lakásán nem „találhatnak többé kényelmes és diszkrét kezelést” kellemetlen helyzetbe került hölgyek. Ha a bába lakásán mégis sürgős szükség esetében szülés történt, arról a bába huszonnégy órán belül köteles jelentést tenni a hatóságoknak. Ha keresztény szülők gyermeke életveszedelembe forog, a bába szükségből megkeresetheti a római katolikus és görög katolikus szülők gyermekét ezek bejegyzésével. A bába tartozik bejelenteni a keresztelést a lelkésznek. A többi vallásfelekezetbe tartozó keresztény gyermeket nem szabad megkeresztelnie a bábának. Nem találjuk azonban a rendeletben az üdvös intézkedést, hogy szülésznő csak — negyvenedik évét betöltött nőszemély lehet.

— **Az új bankjegyek.** Mult hó 20-án kerültek hivatalosan forgalomba az új 100 koronás bankjegyek, melyekből néhány darab már is a közönség körébe jutott. Az új bankjegy nagysága körülbelül a régi száz forintosénak felel meg. Rózsaszínű alapon zöld színnel vannak nyomtatva az alakok, melyek tudvalevően Hegedűs László művészi rajzai. A magyar

oldalon a szöveg csak magyar, míg a német oldalon a német nyelven kívül a többi nemzetiségek nyelvén is kivan írva bankjegy értéke.

— **Orvosi körökben** már rég ismert tény, hogy a **Ferencz József keserűvíz** valamennyi hasonló vizet, tartós hashajtó hatása és említésre méltó kellemes ízénél fogva, már kis adagban is tetemesen felülmulja. Kérjük határozottan **Ferencz József keserűvizet.**

— **A szerencse olyan, mint a lidérc.** Az emberek gyarlósága abban tünik ki, hogy szerencséjüket egész életükön át ott keresik — a hol nem találják. A szerencse olyan, mint a lidérc, maga mutatja meg magát, csak észre kell venni. De aztán meg is kell fogni. A meddig a fénye világít, addig kell kaparni utána.

A legutóbbi sorsjátékban a legnagyobb nyermény, a 600.000 koronás jutalom, a Wolf Hugó bankháza által eladott 8/8 beosztású sorsjegyre esett és így ezen legszerencsésebb főarústó egyszerre nyolcz szegény embert teheteti boldoggá. A hova a szerencse egyszer betette lábát, ott jó ideig meg is szokott maradni, kísérelje meg tehát mindenki szerencsét és rendeljen osztálysorsjegyeket Wolf Hugó bankházában, Budapest, Bálvány-utca 10. Az új terv szerinti, 5000 nyerménnyel szaporított XI. sorsjáték első osztályának hatása már 1902 évi november hó 20. és 21-én tartatik meg.

A sorsjegyek ára: egy egész 12 K., egy fél 6 K., egy negyed 3 K., egy nyolczad 1 K. 50 fillér.

— **Az influenza járványos és nagy mérvben ragályos betegség.** Előjelei: hideglelés, hányás, fejfájás, heves láz és rendszeren a légző szerveket támadja meg. Hogy a fejfájás és náthától szabaduljunk, a legtöbb esetben alkalmazott pár gramm Salphen, néhány óra alatt bevéve elégséges. Idősebb és gyengébb egyéneknek azonban ezen betegségnek káros hatása van az erő állapotára is, a miért ilyen egyéneknek influenzánál különösen óvatossá kell lenniük. Nem ajánlható eléggé ily esetben a **Somatose** használata, mely már kis adagban véve is fokozza az étvágyat, fehérnye tartalmánál fogva terményalakban szolgáltatja a testnek a legfontosabb tápanyagokat, miáltal gyengeségtől és további erővesztéstől óv meg.

Az osztálysorsjáték új játékterve. A m. kir. szab. osztálysorsjáték legújabb játékterve, a mely a november 20-án kezdődő sorsolások tervezetét magában foglalja, érdekes újításokat tartalmaz. Egész sor főnyerménnyel és nagyobb nyerménnyel tolatott meg a nyermények összege a régi 13.160.000 koronáról 14.459.000 koronára emeltetett. Egy millió koronánál többel szaporították meg a nyermények összegét, a mikor a sorsjegyek számát tizezer darabbal emelték. Az új nyermények közt van egy 80.000 koronás, egy 50.000 koronás, egy 25.000 koronás, egy 20.000 koronás, öt 10.000 koronás. A több főnyerménnyel a nyeresé esélye kétségtelenül megjavult.

Különfélék.

— **A föld táviróhálózata.** Most, hogy a huzal nélküli táviró sikerei napról-napra nagyobbak lesznek, a régi rendszerű táviró további fennállása komoly veszélynek néz elébe. Mai napság 1750 tengeralatti kábelhuzal van alkalmazásban, melynek hossza 300.000 kilométert tesz ki. Ezen a vonalon évenként körülbelül 6.000.000 táviratot továbbítanak. A földfeletti táviróhuzalok hossza 6.000.000 kilométer s naponta egymillió táviratot röpit széjjel a világ minden részébe. Ha most már tekintetbe vesszük a huzal-

nélküli táviró előnyeit, világos, hogy a régi rendszerű táviró élénk veszélyben forog, mert a huzal nélküli távirónál elesnek a vezeték óriási költségei is. Mivel pedig a huzal nélküli távirónak nincs szükségére sem tengeralatti, sem más vezetékre, így hát alapos a kilátás, hogy a most használatban levő táviró-rendszer számos évi hű szolgálat után a jól megérdemelt nyugalomba kerül.

— **135.000 kilogramm ajándék.** A perzsa sah most indult neki nagy tengeri utjának, Marseilleből Batumba. Ezen az úján 2500 szekrényt és dobozt visz magával ajándékokkal telve. Ezek az ajándékok összesen 135.000 kilogrammot nyomnak és összesen értékük hat millió frank. Ez az összeg mindenesetre óriási, még akkor is ha meggondoljuk, hogy otthon 80 királyné vár vásárfiára.

— **Senki sem proféta a hazájában.** Lyonban a mult héten egy német tudos felolvasást tartott hölgyek számára. A felolvasás tárgya a fűző volt és hölgyek nagy számmal jelentek meg az előadáson. A zsúfolásig megtelt teremben aztán az előadó hatalmas filippikát eresztett meg a fűzőviselés ellen. Nem hagyott semmi jót ezen a szegény szerszámou, elmondta, hogy minden betegségek a fűző az okozója, képekben mutatta be, milyen formátlanuá teszi a testet a fűzőviselés. Épen befejezte beszédét a következő szavakkal: „A távollévő atyákhoz és férjekhez fordulok. Itt az ideje, hogy befolyásukat, sőt ha szükséges tekintélyüket érvényesítsék, hogy ezt az ártalmas ruhadarabot teljesen száműzzék feleségeik és leányaik ruhatarából.” Még beszélt, mikor az utolsó sorokban egyszerű mozgás, segélykiáltások hallatszottak. Egy hölgy elájult, mert túlságos erősen volt fűzve. Ez a hölgy pedig — az előadó tanár felesége volt. Ez is csak némettel eshetik meg.

Hirdetések.

* ADLER ISTVÁN *

BUTORKERESKEDŐ, KÁRPITOS ÉS DISZITÓ
PANCSOVÁN.

GROMON utca 8. szám alatt, az udvarban,
ott, hol RECHNITZER K. fényképészeti műterme van.

Ajánlja gazdag választékú raktárát fénytelen
és fényezett

szoba-berendezésekből,
továbbá nagy választék

szalon garnitúrákban
a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig.

Pamlagok, ottomanok, magas pamlagok stb.
Dús választék
tűkrök, képek és gyermekkocsikban.

Kárpitos műhelyemben
mindennemű e szakmába vágó munkák pontosan, szolidan és olcsón készíttetnek.

KIVÁLÓ ERŐSÍTŐSZER

Farbenfabriken vorm.
Friedr. Bayer & Co. Elberfeld.

SOMATOSE

húsból készült és ennek tápanyagát tartalmazó izetlen, könnyen oldódó Albumose készítmény a legkiválóbb

erősítő-szer

gyenge és a táplálkozásában elmaradottaknak, ideg-, mell- és gyomorbetegségeknek, beteggyermeknek, angol kórban szenvedő gyermekeknek, időseknek, nemkülönbön

Vas-Somatose

alakjában a

sápkórosoknak
leis ajánlja az orvosok által.
Vas-Somatose nem egyéb 2% sertes-összetételű vasat, a milyen alakban a vas az emberi testben van jelen, tartalmazó Somatose.
Somatose rendkívül gerjesztő és étvágyt.

Raktáron van az összes gyógyszer-tárakban és gyógyszerkereskedésekben.

10-6

FERENCZ JÓZSEF KESERŰVIZ

az egyedül elismert kellemes ízű természetes hashajtószer.

